

Шановні читачі!

Тема випуску *«Стратегічні виклики гуманітарної безпеки»* ідеально резонує з сучасними викликами, що напередодні 2026 року постали перед Україною і світом в цілому. Ключовим моментом, який став фокусним у наукових розвідках авторів, є переосмислення політичної суб'єктності з акцентом на виході України з ролі «об'єкта допомоги» та її перетворення на голос, що викриває приховані імперіалістичні презумпції навіть усередині ліберального світу. Водночас особлива увага приділяється духовній та культурній резилієнтності, адже в умовах виснажливої війни акцент на релігійному самовдосконаленні як чиннику стійкості та філантропії стає не просто теорією, а практичним посібником із виживання нації. Крім того, автори випуску розглядають цифровий та постгуманістичний розлом, аналізуючи війну не лише в полі фізичному, а й у просторі нейроінтерфейсів, штучного інтелекту та алгоритмічного управління, що робить цей випуск ультрасучасним та методологічно актуальним.

Автори розділу *«Політико-філософські візії: війна, влада та міжнародний порядок»* здійснюють деконструкцію сучасного світопорядку, виявляючи його вразливі місця та пропонуючи шлях до «нового гуманізму».

Так, **Всеволод Хома** здійснює критичний аналіз ліберального міжнародного порядку, викриваючи в його теоретичних концепціях приховані імперіалістичні презумпції та ієрархічне кодування держав. Автор обґрунтовує необхідність переосмислення міжнародного права через подолання розриву між досвідом колишніх імперій та країн-об'єктів агресії, наголошуючи на поверненні суб'єктності голосу України в глобальному інтелектуальному дискурсі.

Біньяма Меконнен критикує «модерне Я» як гегемонний західний конструкт, що утверджує власну універсальність через придушення альтернативних ідентичностей та епістемологій. Автор деконструє євроцентричну раціональність як інструмент колоніальної матриці влади та пропонує реконструювати суб'єктність через утвердження «плюриверсу» філософських традицій і життєвого досвіду.

Вероніка Понуляк осмислює «відкритість Іншому» як засадничу онтологічну умову людського буття, залучаючи ідеї філософської антропології та феноменології для аналізу сучасної свободи. Авторка розкриває етичний парадокс цієї відкритості в умовах війни, де ліберальні цінності стикаються з радикальною закритістю імперського проекту, та пропонує концепцію «нового гуманізму» як фундамент для відповідальної суб'єктності.

Борис Стадник обґрунтовує соціальну справедливість як стратегічний інструмент мінімізації економічних ризиків та фундамент гуманітарної безпеки в умовах ринкової трансформації. Автор доводить, що стабільність системи залежить від інтеграції морально-етичних норм у державну політику, оскільки подолання майнової диференціації та корупції є критичним для збереження суспільної довіри та національної стійкості.

Тетяна Костюк та **Вікторія Пугач** досліджують феномен вождизму як деструктивну патологію розвитку політичних еліт, що веде до втрати ними суб'єктності та

встановлення режиму одноосібної сваволі. Авторки доводять, що сервільний характер еліт і культ лідера перетворюються на конфліктогенні фактори глобального масштабу, де агресивна зовнішня політика стає прямим продовженням внутрішнього беззаконня, руйнуючи міжнародну стабільність.

Розділ випуску *«Духовний самозахист та релігійна резилієнтність»* розкриває релігійний та духовний виміри гуманітарної безпеки, розглядаючи віру не лише як приватну справу, а як потужний ресурс національної стійкості. Автори простежують шлях від етичних витоків європейської цивілізації до сучасних практик виживання в умовах екзистенційної загрози.

Аліса Лукашенко та **Віталій Андрєєв** досліджують історичну динаміку дуалістичних вірувань, простежуючи еволюцію опозиції світла і темряви від архаїчних міфів до складних теологічних систем християнства та зороастризму. Автори доводять, що повернення до базових гуманістичних цінностей та принципів ненасильства сьогодні є критично важливим чинником духовного самозахисту в умовах екзистенційної загрози. У контексті російської агресії проти цивілізованого світу дослідження підкреслює, що усвідомлення зла як деструктивного відступу від цивілізаційної норми допомагає зміцнювати моральну стійкість суспільства. Такий підхід дозволяє переосмислити історико-філософську спадщину Європи як фундамент для консолідації народів та безкомпромісної відмови від легітимізації насильства як «нормальної» форми взаємодії.

У статті **Олени Гудзенко** обґрунтовується релігійне самовдосконалення як стратегічний чинник культурної резилієнтності українського народу, що поєднує індивідуальні духовні практики з колективними релігійними та волонтерськими ініціативами. Авторка доводить, що така інтеграція забезпечує психологічну стійкість, сприяє посттравматичному зростанню та зміцнює національну ідентичність у часи воєнної кризи. Окрему увагу приділено ролі релігійних інституцій у формуванні соціальної згуртованості та активної громадянської позиції, особливо серед молоді. Підкреслено, що системна підтримка духовних практик є фундаментом для збереження культурної спадщини та підвищення життєстійкості всього суспільства.

Анатолій та **Олександр Марчуки** досліджують феномен здоров'я крізь призму біблійної та патристичної антропології, трактуючи його як стан «онтологічної цілісності» та відповідності первісному задуму Творця. Автори обґрунтовують концептуальну єдність категорій досконалості та здоров'я, де останнє постає не просто як відсутність хвороб, а як гармонійна впорядкованість людської природи та її здатність до співпричастя з Божественним життям. У статті доводиться, що таке розуміння цілісності є ключовим для подолання сучасних духовних і фізіологічних травм, що актуалізує розвиток сфери медичного капеланства як дієвої практики допомоги людині у критичних ситуаціях. Цей підхід дозволяє використовувати богословські моделі як критерій для оцінки та відновлення людського здоров'я в його повноцінному, багатовимірному значенні.

Вплив цифрового медіасередовища на трансформацію релігійної свідомості аналізує **Семен-Олександр Червінський**, розкриваючи амбівалентну роль медіа як інструменту діалогу та водночас джерела духовної дестабілізації. Автор досліджує феномен «інформаційної релігійності» та механізми маніпуляцій у гібридних війнах, що становлять загрозу національній ідентичності та моральній стабільності суспільства. У статті обґрунтовано, що захист духовної безпеки вимагає не ізоляції від інформаційних потоків, а розвитку медіаграмотності, критичного мислення та формування ціннісно орієнтованого комунікативного простору. Висновок підкреслює стратегічне значення етичної рефлексії у збереженні духовної культури в епоху тотальної цифровізації.

Як стратегічний духовний чинник національної стійкості, де релігійні організації постають ключовими провайдерами гуманітарної допомоги та соціальної солідарності досліджують християнську релігійну філантропію **Ірина Ломачинська** та **Михайло Кравець**. Зокрема вони обґрунтовують, що поєднання прозорої легітимної діяльності благодійних фондів із духовно-моральною підтримкою вразливих груп зміцнює гуманітарну безпеку держави в умовах війни. На основі результатів анкетування та кейс-стаді у статті акцентується на необхідності переходу від разових актів допомоги до системної філантропії, орієнтованої на довгострокове суспільне відновлення. Висновки підкреслюють, що релігійна благодійність не лише реалізує базові права людини, а й формує високий рівень суспільної довіри, необхідний для повоєнної регенерації України.

Підрозділ **«Культурна спадщина та пам'ять: виклики збереження та ідентичності завершує»** випуск, фокусуючись на боротьбі за пам'ять, фізичне збереження культури та осмисленні нових кордонів людяності в епоху глобальних зсувів. Автори розглядають культурну спадщину не просто як артефакти минулого, а як активний простір захисту національної ідентичності та гуманітарної безпеки.

Вадим Слюсар, Віталій Кучменко, Микола Слюсар здійснюють носеологічний аналіз сучасного тероризму, розкриваючи його природу як комунікативної стратегії, де «ефективність» акту вимірюється не масштабом насильства, а потужністю інформаційного резонансу. Спираючись на теорії В. Фріндте, Г. Веймана та Б. Накос, автори демонструють симбіотичний зв'язок між терористичними актами як «символічними виставами» та мас-медіа, які через механізми драматизації та фреймінгу активно конструюють образи невідвортної загрози. У статті доведено, що медіатизація насильства створює самопідсилювальний цикл страху та ілюзорних кореляцій, що стає серйозним викликом для ліберальних цінностей і легітимізує обмеження демократичних свобод. Особливу увагу приділено феномену «театру терору», де медіа стають мимовільними інструментами психологічної війни, радикально змінюючи ландшафт гуманітарної безпеки в глобалізованому світі.

Ігор Винниченко, Любов Отрошко документують трагічні втрати нерухомої культурної спадщини

Київщини, спричинені російським вторгненням, спираючись на результати комплексної експедиції «Полісся–2025». Автори здійснюють детальний аналіз об'єктів, внесених до Списків Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО та Державного реєстру нерухомих пам'яток України, фіксуючи конкретні випадки руйнувань через порівняльні аналітичні та фотоматеріали. У статті досліджено синергію державних органів, наукової спільноти та міжнародних інституцій у питаннях моніторингу втрат, що визначається як фундаментальний механізм культурного самозахисту. Особливу увагу приділено перспективам післявоєнного відновлення культурних об'єктів та відродженню туристичної привабливості Київського Полісся як невід'ємної складової національної ідентичності.

Лариса Тарасюк, Ельміра Аблялімова-Чийгоз пропонують концептуалізацію «етики документування» як ключового елемента диспозитиву пам'яті, обґрунтовуючи, що в умовах війни фіксація втрат перетворюється на складну мережеву практику формування смислів та режимів істини. Авторки розмежовують етику документування з етикою архіву, зосереджуючись на передархівній стадії та медіаційній ролі документатора, який стає етичним суб'єктом у точці перетину травми, факту та правової легітимності. На прикладі кейсів із окупованого Криму (зокрема некрополя Кірк-Азізлер) доведено, що документування виступає інструментом протидії колоніальним практикам витіснення та стирання пам'яті. У статті також проаналізовано «Дорожню карту» міжвідомчої взаємодії як матеріалізацію диспозитиву пам'яті, де технічна процедура перетворюється на етико-дискурсивну практику, що інтегрується у державну політику захисту культурної спадщини та боротьби з геноцидом.

Ольга Добродум завершує підрозділ масштабним філософським аналізом трансформації категорій свободи та справедливості в епоху постгуманізму, спричиненої масовим впровадженням нейроінтерфейсів, алгоритмізацією поведінки та кліматичною кризою. Авторка обґрунтовує, що ці процеси руйнують фундамент модерного соціального контракту, орієнтованого на суверенного раціонального індивіда, оскільки свідомість стає розподіленою, а межі біологічного виду - об'єктом дизайну. У статті доведено необхідність переходу від дистрибутивної моделі справедливості до онтологічної, де ключовим завданням є підтримання життєздатності всієї розширеної мережі буття, включно з ШІ, алгоритмами та екосистемами. Дослідження фіксує чотири ключові колективні афекти сучасності - від онтологічної тривоги до «дивного спокою» плоскої онтології, - пропонуючи основу для афірмативної політики іманентності, що долає дихотомію біоконсерватизму та техно-акселераціонізму. Висновки мають пряме прикладне значення для управління соціальними трансформаціями, де людина перестає бути єдиною мірою речей, а правова та етична відповідальність поширюється на людських акторів із реальною агентністю.

Редактори випуску